ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Martina Jachury a soudkyň JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Jitky Stibralové ve věci

žalobce: **hlavní město Praha**, IČO 00064581
sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1 - Staré město
zastoupený advokátkou JUDr. Ing. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou
sídlem Karlovo náměstí 287/18, 120 00 Praha 2

proti
žalovaným: 1. **Renáta R.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx
2. **Jan B.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
3. **Česká republika - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových**
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Nové Město, 128 00 Praha 2
4. **Štěpán K.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
5. **Ing. Karel P.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
6. **Matyáš S.** narozený xxx
bytem xxx, xxx
žalovaní 1, 2, 4, 5, 6 zastoupeni advokátem JUDr. Petrem Medunou
sídlem Revoluční 1044/23, 110 00 Praha 1

vedlejší
účastnice: **Městská část Praha 8**, IČO 00063797
sídlem Zenklova 1/35, Libeň, 180 48 Praha 8
zastoupená advokátem Mgr. Janem Pytlem
sídlem náměstí Jiřího z Poděbrad 1382/2, 120 00 Praha 2

o určení vlastnického práva,

o odvolání žalovaných 1,2,4,5,6 proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 29. září 2020, č. j. 27C 107/2013-812, ve spojení s usnesením ze dne 15. ledna 2021, č. j. 27C 107/2013-818,

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I. o věci samé potvrzuje.

II. Ve výroku II. o nákladech řízení ve spojení s usnesením č. j. 27C 107/2013-818 ze dne 15. 1. 2021 se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že se žalobci a vedlejšímu účastníku na straně žalobce a ve vztahu k žalovaným 1,2,4,5,6 náhrada nákladů řízení nepřiznává.

III. Žalobci a vedlejšímu účastníku se na straně žalobce se ve vztahu k žalovaným 1,2,4,5,6 náhrada nákladů odvolacího řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem ve spojení s usnesením ze dne 15. ledna 2021 soud I. stupně určil, že žalobce je vlastníkem pozemků parc. č. xxx, ostatní plocha, parc. č. xxx, zastavěná plocha a nádvoří, parc. č. xxx, zastavěná plocha a nádvoří, parc. č. xxx, zastavěná plocha a nádvoří, parc. č. xxx, zastavěná plocha a nádvoří, parc.č. xxx, zastavěná plocha a nádvoří, parc.č. xxx, ostatní plocha, parc.č. xxx, ostatní plocha, parc. č. xxx, ostatní plocha, parc. č. xxx, ostatní plocha, parc.č. xxx, ostatní plocha, v k. ú. xxx, obci Praha, okresu Hlavní město Praha, které jsou zapsány na LV xxx u Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu, Katastrální pracoviště Praha (dále jen „předmětné pozemky“). Výrokem II. uložil žalovaným 1 až 6 zaplatit žalobci a vedlejší účastníci náhradu nákladů řízení podle poměru jejich účastenství ve věci v částkách uvedených v usnesení ze dne 15. ledna 2021.

2. Takto soud rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal určení svého vlastnického práva k předmětným pozemkům s odůvodněním, že vlastnické právo k nim nabyl ke dni 24. 5. 1991 podle § 3 zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí s tím, že má naléhavý právní zájem na předmětném určení, neboť žalovaní jsou zapsáni v katastru nemovitostí jako vlastníci předmětných pozemků.

3. Žalovaní 1, 4, 5 a 6 tvrdili, že žalobci vlastnické právo nesvědčí. Původními spoluvlastníky předmětných pozemků byli JUDr. Karel P., nar. xxx, jenž nabyl svůj spoluvlastnický podíl na základě trhové smlouvy ze dne 2. 12. 1922 a Jan B., nar. xxx, který nabyl svůj spoluvlastnický podíl trhovou smlouvou ze dne 25. 6. 1927, a to každý jednou třetinou. Jejich spoluvlastnické právo k pozemkům nikdy nepřešlo na stát, nýbrž zůstalo zachováno a pak postupně přešlo děděním na žalované. Žalovaní dne 20. listopadu 1992 uplatnili nárok na pozemky u tehdejšího pozemkového úřadu podle § 9 zákona o půdě, ale pozemkový úřad o předmětných pozemcích nerozhodl s tím, že neexistují důkazy o přechodu pozemků na stát. Z opatrnosti pak namítli vydržení vlastnického práva ve smyslu § 134 odst. 1 obč. zák. Navrhovali žalobu zamítnout. Žalovaný 2 uváděl, že chtěl restituční nárok uplatnit, neměl ale žádný doklad o propadnutí otcova majetku na stát. Podal proto spolu s žalovanými žalobu na určení vlastnictví a dozvěděl se, že u většiny jejich pozemků je zapsané dvojí vlastnictví a dozvěděl se i o usnesení Lidového soudu trestního. Do té doby se nemohl restitučního nároku domáhat.

4. Žalovaná 3 navrhovala žalobu zamítnout s tím, že žalobce nesplnil povinnost do 31. 3. 2013 podat návrh na záznam vlastnického práva do evidence nemovitostí podle § 8 zákona č. 172/1991 Sb., takže nedošlo k přechodu vlastnického práva k pozemku na žalobce podle § 3 odst. 1 tohoto zákona.

5. Vedlejší účastnice v řízení vystupovala na straně žalobce a navrhovala žalobě v plném rozsahu vyhovět.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

6. Po provedeném rozsáhlém dokazování vyšel soud I. se zjištění, že ke dni vyhlášení tohoto rozsudku bylo v katastru nemovitostí zapsáno spoluvlastnické právo žalovaných k předmětným pozemkům. Pozemky parc. č. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx a xxx byly částí dřívějšího pozemku xxx. Pozemky parc. č. xxx a xxx byly částí pozemku xxx. Pozemek parc. č. xxx vznikl z pozemku xxx.

7. Někdejšími spoluvlastníky pozemků xxx, xxx a xxx, - každý o velikosti jedné třetiny - byli JUDr. Karel P., který svůj podíl získal na základě kupní smlouvy ze dne 2. 12. 1922, Jan B. na základě trhové smlouvy ze dne 25. 6. 1927, a Klára R., která svůj podíl nabyla podle odevzdací listiny ze dne 15. 11. 1943. Podíl K. R. přešel na stát konfiskací majetku v 50. letech minulého století. Podíl J. B. st. přešel na stát propadnutím majetku v 50. letech minulého století a to podle rozhodnutí Lidového soudu trestního v Praze ze dne 5. 3. 1953 č. j. 8/a Nt 134/53. Podíl JUDr. P. byl v 50. letech minulého století vyvlastněn na základě v odůvodnění blíže uvedených rozhodnutí ve prospěch čs. státu.

8. Pozemky parc. č. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx. Na pozemku xxx bylo postaveno sídliště z bytových domů, přičemž pozemek parc. č. xxx, který vznikl z vyvlastněného pozemku xxx, s domem č. p. xxx byl užíván státními organizacemi až do 30. 6. 1992, kdy byl předán žalobci. Pozemek pac. č. xxx byl později rozdělen na pozemek parc. č. xxx a na sporné pozemky parc. č. xxx, xxx, xxx a xxx. Dům č. p. xxx stojí na sporných pozemcích a také na pozemku parc. č. xxx, který vznikl z pozemku parc. č. xxx a který tvoří jeden funkční celek s obytným domem.

9. Pozemek parc. č. xxx s domem č. p. xxx byl užíván státními organizacemi až do 30. 6. 1992, kdy byl předán žalobci. Pozemek pac. č. xxx byl později rozdělen na pozemek parc. č. xxx a na sporný pozemek parc. č. xxx. Pozemky parc. č. xxx, xxx, xxx a xxx, které vznikly z pozemku xxx s domy č. p. xxx, xxx, xxx a xxx byly užívány státními organizacemi až do 30. 6. 1992, kdy byly předány žalobci. Pozemky parc. č. xxx a xxx, které rovněž vznikly z pozemku xxx, tvoří jeden funkční celek s výše uvedenými obytnými domy. Pozemky parc. č. xxx a xxx. Na pozemku xxx bylo postaveno sídliště z bytových domů, přičemž na pozemku parc. č. xxx, který vznikl z vyvlastněného pozemku xxx, s domem č. p. xxx byl užíván státními organizacemi až do 30. 6. 1992, kdy byl předán žalobci. Pozemek pac. č. xxx, který rovněž vznikl z vyvlastněného pozemku xxx, byl později rozdělen na pozemek parc. č. xxx, parc. č. xxx, parc. č. xxx a na sporné pozemky parc. č. xxx a parc. č. xxx. Sporné pozemky tvoří s obytným domem č. p. xxx jeden funkční celek.

10. Pozemek par. č. xxx. Na pozemku parc. č. xxx bylo postaveno sídliště z bytových domů, přičemž na pozemcích parc. č. xxx, parc. č. xxx, parc. č. xxx, které vznikly z vyvlastněného pozemku xxx resp. pozemku parc. č. xxx, s domy č. p. xxx, č. p. xxx a č. p. xxx byly užívány státními organizacemi až do 30. 6. 1992, kdy byly předány žalobci. Pozemek parc. č. xxx, který rovněž vznikl z vyvlastněného pozemku xxx resp. parc. č. xxx, tvoří jeden funkční celek s výše uvedenými obytnými domy.

11. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 29. 5. 2008, č. j. 294/2006-205 bylo rozhodnuto, že žalobce (míněno Hl. město Praha) je výlučným vlastníkem pozemků parc. č. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx a par. č. xxx.

12. Po smrti JUDr. P. a J. B. státní notářství, resp. soudy, postupně potvrzovaly z titulu dědění nabytí spoluvlastnictví ke spoluvlastnickému podílu JUDr. P. a B. jeho dědicům a dědicům těchto dědiců. V současné době je v katastru zapsáno (spolu)vlastnické právo žalovaných ke sporným pozemkům.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

13. Soud shledal naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení dle § 80 o.s.ř. Po věcné stránce dospěl k závěru, že žaloba je po právu. V řízení bylo prokázáno, že sporné pozemky nabyl stát v 50. a 60. letech minulého století. Není přitom podstatné, zda se stát pozemků ujal na základě určitého právního důvodu, nebo bez právního důvodu, anebo sice na základě právního důvodu, ale nesprávně realizovaného (např. na základě formálně vadného postupu). Podstatné je, jestli ve skutečnosti došlo k převzetí věci do moci státu, zda stát fakticky s věcí disponoval a choval se k ní jako k vlastní (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010 sp. zn. 28 Cdo 78/2009). V daném případě se stát zmocnil sporných pozemků a disponoval s nimi- vybudoval na nich funkční sídliště z obytných domů, tyto domy a související pozemky obhospodařoval. Bezesporu J. B. st. a JUDr. P. byly jejich spoluvlastnické podíly odňaty nespravedlivě. Nápravu však bylo možné provést jen cestou restitučních předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2003 sp. zn. 31 Cdo 1222/2001). Na tom by nic neměnilo, kdyby z pozemkové knihy nebylo odepsáno spoluvlastnictví pozemků původních spoluvlastníků. K vydání sporných pozemků žalovaným 1, 2, 4, 5 a 6 v restitučním řízení nedošlo. Pozemky proto zůstaly ve vlastnictví státu; v tomto vlastnictví byly i v době úmrtí JUDr. P. a J. B. st. Byly-li pozemky ke dni smrti JUDr. P. a J. B. st. ve vlastnictví státu, potom nemohly být předmětem dědictví. Spoluvlastnictví pozemků proto nemohlo přejít na dědice JUDr. P. a J. B. st. a jejich dědice, tedy na žalované 1, 2, 4, 5 a 6.

14. Stát prostřednictvím svých organizací, naposledy Bytového podniku v Praze 8, s. p., s pozemky hospodařil, a to až do 30. 6. 1992, kdy pozemky předal vedlejší účastnici. Pozemky se nacházejí v katastrálním území žalobce, resp. vedlejší účastnice. Právo hospodaření s pozemky náleželo Obvodnímu podniku bytového hospodářství v Praze 8, resp. Bytovému podniku v Praze 8, s. p., jejichž zakladatelem byl Obvodní národní výbor v Praze 8, u kterého na vedlejší účastnici přešla funkce zakladatele nebo pravomoc zřizovat a zrušovat tuto organizaci. Za této situace došlo podle § 3 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., k přechodu sporných pozemků do vlastnictví žalobce, a to dnem účinnosti tohoto zákona, tedy dnem 24. 5. 1991.

15. Žalovaní 1, 2, 4, 5 a 6 ani jejich právní předchůdci nevydrželi spoluvlastnické právo k předmětným pozemkům podle § 134 odst. 1 obč. zák., neboť nebyli jejich oprávněnými držiteli. Žalovaní, resp. jejich právní předchůdci totiž nebyli se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že jim podíly na pozemcích patří. Žalovaní, resp. jejich právní předchůdci totiž již předtím, než dědicům začalo být potvrzováno dědictví ohledně sporných pozemků po JUDr. P. (od 4. 2. 1994), usilovali o vydání nemovitostí v restitučním řízení (od 20. 11. 1992). Pokud žádali o vydání nemovitostí v rámci restitucí, nemohli být se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že jim svědčí spoluvlastnické právo k pozemkům. Navíc později byly jiné části původních pozemků předmětem soudních sporů o vlastnictví.

16. O náhradě nákladů rozhodl soud I. stupně podle § 142 odst. 1 o.s.ř. na základě procesního úspěchu žalobce a vedlejší účastnice s tím, že dospěl k závěru, že žalovaní 1,2,4,5 a 6 se uplatněnému právo bránili s vědomím, že vlastnické právo musí uplatňovat v restitučním řízení, přičemž bránění svého práva byli, respektive jejich procesní předchůdci, neúspěšní i v jiných soudních řízeních, a to včetně soudu dovolacího (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 28Cdo 2007/2006). Podobně 3 žalovaný se dokonce bránil námitkou, jejíž nedůvodnost byla od počátku zjevná.

17. Rozsudek napadli včasným odvoláním žalovaní 1,2,4,5,6 (dále jen „žalovaní“). Třetí žalovaný ČR-Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových odvolání proti rozsudku nepodal, a v tomto rozsahu tedy rozsudek nabyl právní moci.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

18. Dle názoru odvolatelů soud I. stupně rezignoval na zjištění skutkového stavu. Z odůvodnění rozsudku není zřejmé ani to, kterou verzi soud považuje za zjištěnou, zda došlo v daném případě k propadnutí majetku, vyvlastnění, nebo pozemky stát převzal bez právního důvodu a považovali závěr o přechodu vlastnictví na stát za nesrozumitelný a nelogicky zdůvodněný. Závěr soudu I. stupně, že stát se sporných pozemků zmocnil, disponoval s nimi a hospodařil s nimi prostřednictvím svých organizací naposledy bytového podniku v Praze 8 až do 30. června 1992, kdy pozemky předal vedlejší účastníci, z provedených důkazů nevyplývá. Jednou ze skutkových verzí soudu I. stupně je zjištění, že spoluvlastnický podíl JUDr. Karla P. byl vyvlastněn ve prospěch státu. Tento závěr je nesprávný, neboť v řízení nebyly předloženy originály ani úředně ověřené kopie vyvlastňovacích výměrů, a některé výměry ani neexistují. Listiny, které byly provedeny k důkazu, nejsou způsobilé prokázat vyvlastnění sporných pozemků. Kopie výměru, resp. koncepty výměrů postrádají základní formální náležitosti (datum, podpis, úřední razítka, doložky právní moci) a není zřejmé, ke kterým pozemkům se mají vztahovat. Odkazují na různé geometrické plány, které k důkazu předloženy nebyly. Rozhodnutí o vyvlastnění pak JUDr. Karlu P. nikdy doručeny nebyla, ani mu nebyla vyplacena náhrada. K vyvlastnění spoluvlastnického podílu JUDr. Karla P. ke sporným pozemkům nedošlo. Zjištění soudu I. stupně, že dne „5. 11. 1960 byly celé parcely z knihovní vložky č. 347 odepsány a zapsány do nové knihovní vložky“ a že „z kraje 60. let bylo k pozemkům do pozemkové knihy vloženo vlastnické právo pro Československý stát – správu OPBH v Praze 8“ je nesprávné, a je v rozporu se zjištěním, že v katastru nemovitostí jsou do dnes zapsáni jako spoluvlastníci předmětných pozemků žalovaní. Ani zjištění soudu I. stupně, že stát pozemky užíval prostřednictvím svých organizací až do 30. června 1992, nemůže obstát, neboť dohody o převodu správy bytových domů a protokoly o předání bytových domů naopak prokazují, že pozemky nikdy nebyly ve správě OPBH ÚNV Praha 8, ani bytového podniku v Praze 8. V dohodách o převodu správy z let 1960, 1994 a 1995 vyplývá, že pozemek se nepřevádí či že dům je na cizím pozemku. Převáděny byly pouze bytové domy, a to bez pozemku. Závěr o přechodu vlastnictví na stát a následně na žalobce nelze založit jen na skutkovém zjištění, že některé pozemky byly zastavěny bytovými domy. Skutečnost, že některé pozemky jsou zastavěny bytovými domy a jiné pozemky se zastavěnými plochami sousedí, nezakládá ani nedokládá vlastnické právo státu ani žalobce. Stejně tak zpochybňovali, zda pozemky tvoří funkční celek s bytovými domy. Soud se potom nijak nevypořádal s listinami, které žalovaní předložili, z nichž vyplývá, že pozemky nikdy nepřešly na stát a následně ani na žalobce, a které dokládají, že ani vedlejší účastníce ani žalobce s pozemky nehospodařili, naopak oba jednali s odvolateli jako s vlastníky a až do roku 2013 respektovali vlastnické právo odvolatelů. Stejně tak namítali, že druhý žalovaný nikdy žádost o vydání pozemků podle restitučních předpisů nepodal. Pokud některé jiné pozemky, resp. části původních parcel nebo jiné podíly byly vyvlastněny, ještě neznamená, že sporné pozemky, resp. spoluvlastnické podíly sdílely stejný osud. Poukázali též na usnesení státního notářství s tím, že předmětem dohody o vypořádání dědictví po JUDr. Karlu P. byli i spoluvlastnické podíly k pozemku označenému ve zjednodušené evidenci xxx. Spoluvlastnický podíl JUDr. Karla P. k pozemkům původně xxx a xxx byl předmětem řízení o dodatečném projednání dědictví v roce 1994. Absenci důkazu o přechodu vlastnictví na stát a na žalobce nelze zhojit odkazem na rozhodnutí pozemkového úřadu, resp. soudu ve věci jiných nemovitostí, ani odkazem na dopis ze dne 20. listopadu 1992 – uplatnění nároku podle § 9 zákona č. 229/1991 Sb. o půdě, ohledně spoluvlastnického podílu JUDr. Karla P. Tato restituční žádost nezakládá ani nedokládá vlastnické právo státu ani žalobce. Důvodem, proč o sporných nemovitostech nebylo Pozemkovým úřadem rozhodováno, je absence důkazů o přechodu vlastnictví na stát, jak vyplynulo z rozhodnutí Pozemkového úřadu ze dne 20. prosince 2001. Závěrem shrnují, že k rozhodnému datu 24.5.1991 předmětné nemovitosti nebyly ve vlastnictví České republiky, Národnímu výboru ani Bytovému podniku nepříslušelo právo hospodaření a žalobce ani vedlejší účastník na straně žalobce s předmětnými nemovitostmi fakticky nehospodařili. To svědčí o tom, že žalobce nemohl nabýt vlastnictví na základě zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu majetku České republiky do vlastnictví obce.

Žalovaný 2 dále namítal, že pokud jde o spoluvlastnický podíl Jana B., usnesení lidového soudu trestního v Praze ze dne 5.3.1953 nelze považovat za platný nabývací titul pro stát, neboť Jan B. starší nikdy nebyl odsouzen a § 287a trestního řádu v době, kdy odcestoval, neplatil. Usnesení bylo vydáno v jeho nepřítomnosti a nikdy mu nebylo doručeno. Žalovaný 2 se dozvěděl o existenci usnesení lidového soudu trestního v Praze ze dne 5.3.1953 až po uplynutí všech zákonných prekluzivních lhůt pro uplatnění nároku podle restitučních předpisů a restituční žádost nepodal, neměl důvod, protože spoléhal na správnost údajů veřejnoprávní evidence a na správnost sdělení státních orgánů. Nabytí vlastnického práva tomuto žalovanému potvrdily státní orgány v dědickém řízení, bylo zapsáno do katastru nemovitostí a tento stav trvá do dnes. Odvolatelé též poukázali na nálezy Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 42/09, I. ÚS 709/09 a I. ÚS 3943/14. Pokud jde o nákladový výrok, považovali jej za mimořádné odchýlení od ustálené judikatury týkající se přiznání náhrady nákladů právního zastoupení u statutárních měst a městských částí a citovali z nálezu Ústavního i Nejvyššího soudu. Byli toho názoru, že vynaložené výdaje nepředstavují účelně vynaložené náklady ve smyslu § 142 odst. 1 o.s.ř. Soud měl též zohlednit, že zákon nabyl účinnosti v roce 1991 a žalobce i vedlejší účastník se domáhají určení vlastnického práva až v roce 2013. Do té doby se jako vlastníci k předmětným pozemkům nehlásili, naopak uzavřeli s odvolateli jako vlastníky nájemní smlouvu a vyzývali je k údržbě pozemků apod. Navrhovali, aby odvolací soud uložil žalobci a vedlejšímu účastníku, aby uhradil náklady řízení žalovaným.

19. Žalobce k odvolání žalovaných uváděl, že mezi žalobcem a žalovanými bylo již v minulosti vedeno více souvisejících soudních sporů, jejichž předmětem bylo určení vlastnického práva k souvisejícím pozemkům, nacházejícím se v identickém katastrálním území. V těchto souvisejících sporech byl žalobce vždy v celém rozsahu úspěšný. V tomto řízení i ze závěrů vzešlých v souvisejících řízeních bylo prokázáno, že právní předchůdci žalovaných své vlastnické právo v minulosti prokazatelně pozbyli. Odkazoval na související řízení vedené například u odvolacího soudu pod sp.zn. 12 Co 422/2005 či 30 Co 479/2006. Dále zdůraznil, že s ohledem ke všem okolnostem žalovaní nemohli být v dobré víře, že jsou výlučnými vlastníky předmětných pozemků. Žalovaní, případně jejich právní předchůdci ještě před tím, než jim začalo být v roce 1994 potvrzováno dědické právo v dědických řízeních, prokazatelně usilovali o vydání týchž pozemků v restitučním řízení probíhajícím již od 20. listopadu 1992. Ztotožnil se tedy se závěrem soudu I. stupně, že jestliže pozemky byly ke dni smrti právních předchůdců žalovaných ve vlastnictví státu, nemohli se stát předmětem dědění v dědických řízeních. Ani tato dědická rozhodnutí pak nemohla založit dobrou víru žalovaných. V řízení pak bylo nepochybně prokázáno, že podíly Jana B. staršího a JUDr. Karla P. přešly na stát, buď na základě jednotlivých vyvlastňovacích výměrů či na základě rozsudku lidového trestního soudu. Vlastnické právo bylo oběma žalovaným předchůdcům žalovaných prokazatelně odňato, a to nespravedlivě. Měli tak své nároky uplatňovat v restitučním řízení. K otázce náhrady nákladů řízení pak uváděl, že daný případ se vymyká z běžné činnosti statutárního města, resp. městské části a vyžaduje znalosti a zkušenosti, které zaměstnanci statutárního města či městské části v rámci své pracovní agendy objektivně mít nemohou. Navrhoval, aby odvolací soud napadený rozsudek jako věcně správný potvrdil. Shodně se vyjádřil k odvolání žalovaných i vedlejší účastník.

20. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek včetně usnesení o nákladech řízení (§ 212, §212a o.s.ř.), zopakoval dokazování listinami, které založili v průběhu řízení do spisu žalovaní, a poté dospěl k závěru, že odvolání žalovaných není důvodné.

21. Soud I. stupně zcela v dostačujícím rozsahu zjistil skutkový stav věci a v odůvodnění podrobně pod body 6 až 43 popsal skutkový stav věci a věc i zcela správně právně posoudil. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu I. stupně, že předmětné pozemky ke dni účinnosti zákona č. 72/1991 Sb. (ke dni 24.5.1991) byly ve vlastnictví státu, ať již na základě vyvlastňovacích aktů,

propadnutí majetku či se některého z nich případně stát zmocnil bez právního důvodu ve smyslu restitučních předpisů, neboť pro posouzení věci není rozhodující, jakým způsobem se stát pozemků ujal. Že se stát považoval za vlastníka předmětných pozemků a pozemků se chopil, vyplývá z toho, že na části předmětných pozemků vybudoval sídliště – bytové domy a s nimi související pozemky obhospodařoval. To, že pozemky byly v držbě státu, bylo nepochybně známo i původním vlastníkům i jejich právním nástupcům.

22. V rozhodné době, od převzetí pozemků státem v 50. a 60. letech minulého století do minimálně roku 1991 žalovaní předmětné pozemky neužívali a neobhospodařovali je. Ostatně převzetí vlastnictví státem z restitučních důvodů bylo známo i právním nástupcům JUDr. P., když důvody převzetí státem uplatnili v restituční výzvě, o které dosud nebylo rozhodnuto. Bylo známo i právnímu nástupci Jana B., který tuto skutečnost uváděl ve vyjádření k žalobě a důvod, pro který se nedomáhal nápravy v rámci restitučních předpisů, tkvěl dle jeho tvrzení v tom, že nemohl doklad o propadnutí majetku dohledat.

23. V rozhodovací praxi dovolacího soudu se prosadil a ustálil právní závěr, podle něhož mohla-li osoba, jejíž nemovitost převzal stát v rozhodné době (od 25.2.1948 do 1.1.1990) bez právního důvodu, žádat o vydání těchto nemovitostí podle § 6 odst. 1 písm. p) zákona č. 229/1001 Sb. zákona o půdě resp. § 6 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích, nemůže se úspěšně domáhat ochrany vlastnického práva podle obecných předpisů. To platí i v případě, že oprávněná osoba tento nárok uplatnila, ale v restitučním řízení o něm ještě nebylo rozhodnuto (srov. např. rozsudek velkého senátu NS 31 Cdo 1222/2001, či stanovisko pléna ÚS sp. zn. Pl. ÚS-st. 21/05). Převzetím věci státem bez právního důvodu ve smyslu restitučních předpisů se rozumí převzetí držby, a to i případně držby neoprávněné (viz např. R 62/2008).

24. V daném případě není pochyb, že stát fakticky převzal nemovitosti do své držby, (a po stránce formální buď nedošlo k relevantnímu úkonu- správnímu rozhodnutí, uzavření smlouvy, nebo provedený úkon byl provázen vadami), hospodařil s nimi prostřednictvím svých orgánů a podniků a dotčená osoba či její nástupce mohla v zákonem stanovených lhůtách uplatnit právo na vydání věci dle restitučních předpisů; nemůže proto být úspěšná v tomto sporu (srov. rozsudky NS ČR 28 Cdo 3750/2010, 28 Cdo 3361/2016).

25. K vydržení pozemků žalovanými nemohlo dojít, neboť nemohli mít pochybnosti o vlastnictví pozemků státem, i když byli zapsáni jako vlastníci a i když některé pozemky byly předmětem dodatečného projednání dědictví. Žalovaní po celou dobu nemohli být v dobré víře, že jim vlastnictví pozemků svědčí. Samotné převzetí pozemku státem i v případě „bez právního důvodu“ jak namítají žalovaní, je, jak uvedeno výše, restitučním důvodem a na dosud zapsaných vlastnících bylo domáhat se nápravy dle příslušných restitučních přepisů.

26. Pokud žalovaní odkazují na rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 3248/10, IV. ÚS 42/09 a I. ÚS 709/09, uvedená rozhodnutí Ústavního soudu míří na konkurenci ochrany vlastnického práva podle restitučních předpisů a podle předpisů obecných, která se však v předmětné věci neuplatní. Podstata střetů spočívala v tom, že pokud se jednalo o možnou nápravu majetkových křivd, která byla upravena tzv. restitučními předpisy, a oprávněné osoby ve lhůtách stanovených restitučními zákony tento nárok neuplatnily, nemohly tak následně činit obecnou určovací žalobu podle § 80 o.s.ř. Neuplatnění restitučních postupů pak mělo za následek definitivní pozbytí vlastnických práv. Odvolateli citovaná judikatura Ústavního soudu pak mířila na výjimky z tohoto pravidla, kdy v určitých případech připustila postup, že by se sice formálně mělo jednat o postup upravený restitučním zákonodárstvím, ale z důvodu zohledňující konkrétní výjimečné situace pak nebylo nezbytné restituční postup realizovat. Typicky šlo o případy, kdy sice stát nemovitosti převzal, ale v evidenci nemovitostí byli dosavadní vlastníci stále evidováni a jejich vlastnické právo a jeho

výkon nikdo nezpochybňoval a stát fakticky práva vlastníka nevykonával. Pak se v těchto případech považovalo za nadbytečné a formální domáhat se nároků cestou restitučních předpisů, jestliže k tomu nebyl žádný rozumný důvod, protože faktický výkon vlastnického práva dosavadního vlastníka nikdo nezpochybňoval a vlastník vlastnická práva vykonával. Což ovšem není daný případ, neboť žalovaní svá vlastnická práva nevykonávali, ač byli jako vlastníci zapsáni v katastru nemovitostí. Jednalo se o tzv. knihovní držbu, která není skutečnou držbou a nepožívá ochrany. Držba předpokládá skutečné faktické ovládání věci (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 22 Cdo 77/2013).

27. V daném případě podle zjištěného skutkového stavu provedeného soudem I. stupně je zjevné, že stát předmětné pozemky vyvlastnil, případně převzal bez právního důvodu a nakládal s nimi zcela podle svého uvážení, neboť na nich vybudoval sídliště. Nemohlo tak být pochyb, že se stát v rozhodném období chopil držby původních pozemků a převzal je jako celek po jejich případném vyvlastnění, což implikuje, že žalovaní se nemohli domnívat, že vykonávají jejich držbu. Na tom nemůže nic změnit ani vydání pravomocného dědického rozhodnutí v roce 1988 či následně v roce 1994 a samotný tento fakt nebyl způsobilý zahájit běh držící doby, neboť žalovaní nezačali nakládat s pozemky formou jejich reálného užívání, protože pozemky byly obhospodařovány státními organizacemi (srov. např. nález III. ÚS 875/14). Ze samotné skutečnosti, že s žalobci po rozhodné době v ojedinělých případech ONV či obec jednaly jako s vlastníky (viz výzvy k údržbě některých nemovitostí, jednání o výkupu některých pozemků a uzavření nájemní smlouvy v roce 2004 – dle listin čtených k důkazu v odvolacím řízení), či došlo k projednání majetku v dědictví, nedokládá jejich dobrou víru natož držbu. Skutečnost, že se jedná o pozemky zastavěné státem, který vystupoval jako jejich vlastník, muselo v žalovaných vyvolat pochybnosti o správnosti jim svědčící evidence vlastnických práv v katastru nemovitostí (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 28Cdo 2150/2016). Ani v rozhodné době, ani následně s pozemky nehospodařili s výjimkou uvedenou výše, neplatili daně ani se nedomáhali případně vydání bezdůvodného obohacení. Ostatně odvolacímu soud je z úřední povinnosti známo, že o dalších pozemcích vzniklých z parcel původně vedených v pozemkových knihách pod. par. č. xxx, xxx a xxx byly vedeny žaloby na určení vlastnictví, a obec Hl. město Praha byla v těchto žalobách úspěšná. K vydržení pozemků žalovanými tedy nedošlo.

28. Soud I. stupně pak dospěl k závěru, že v daném případě jsou kumulativně splněny i další podmínky pro přechod nemovitých věcí ze státu na obec podle § 3 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., a žalobě vyhověl. Stát jako účastník tohoto řízení pak nepodal odvolání a námitky žalovaných, že nebyly splněny další předpoklady pro přechod z vlastnictví státu do vlastnictví obce (hospodaření obce s pozemky ke dni 24.5.1991, pozemky netvoří jeden funkční celek), pak odvolatelům za této procesní situace nepřísluší.

29. S ohledem na výše uvedené, odvolací soud rozsudek soudu I. stupně jak obecně správný, pokud jde o věc samu dle § 219 o.s.ř. potvrdil.

30. Odvolací soud změnil výrok o nákladech řízení a úspěšnému žalobci, případně vedlejšímu účastníku na straně žalobce, právo na náhradu nákladů nepřiznal s odkazem na § 150 o.s.ř. Důvody zvláštního zřetele hodné spatřuje odvolací soud ve skutečnosti, že poté, co měly některé z pozemků ze zákona připadnout do vlastnictví obce (rok 1991), vyzývala žalované k jejich údržbě, uváděla, že je nemá ve své evidenci, uzavřela s nimi nájemní smlouvu a žalobu na odstranění vadného zápisu v katastru nemovitostí podala až v roce 2013. Po dlouhou dobu tak držela žalované v nejistotě. Nepřiznání nákladů řízení se pak postavení žalobce i vedlejšího účastníka významněji nedotkne. Odvolací soud s odkazem na § 150 o.s.ř. nepřiznal úspěšnému žalobci a vedlejšímu účastníku právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, a to ze stejných důvodů.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **l z e** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek dle § 237 o.s.ř., jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Proti výroku o nákladech řízení není dovolání přípustné.

Praha 4. května 2021

Mgr. Martin Jachura v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová